

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації
АНДРІЯ ОЛЕКСІЙОВИЧА ПАСЕКИ
на тему «Дискурсивна зумовленість лексичної семантики термінів
(на матеріалі сучасної урологічної термінології)»,
поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії
в галузі знань 03 Гуманітарні науки
зі спеціальності 035 Філологія

За своєю метою, об'єктом і науковою значущістю обрана тема дисертаційної роботи є актуальною та суспільно важливою. **Актуальність дослідження** зумовлена сучасним станом розвитку української медичної науки й практики, зокрема урології, для якої характерні процеси інтенсивного оновлення понятійного апарату, активного запозичення іншомовних номінацій, варіативності терміновживання та відсутності усталених стандартів уніфікації й кодифікації термінів. В умовах реформування системи охорони здоров'я та євроінтеграційних процесів особливої ваги набуває потреба комплексного лінгвістичного осмислення української урологічної термінології як цілісної терміносистеми, що функціонує в різних дискурсивних практиках – науковій, клінічній, освітній та комунікативній. Необхідність такого дослідження зумовлена наявністю термінологічної синонімії, семантичної нечіткості, структурної різномірності та неузгодженості українських відповідників сучасних міжнародних класифікацій і рекомендацій, що ускладнює професійну комунікацію, освітній процес і наукову інтеграцію. Вивчення структурно-семантичних, когнітивних і функціональних особливостей урологічних термінів у межах сучасних лінгвістичних підходів сприяє глибшому розумінню закономірностей формування спеціальної лексики, забезпечує теоретичне підґрунтя для унормування й лексикографічного опрацювання галузевої терміносистеми та відповідає нагальним потребам сучасного українського термінознавства.

Наукова новизна отриманих результатів дисертації полягає в тому, що в ній уперше в українському мовознавстві: (а) здійснено комплексний аналіз української урологічної термінології як цілісної терміносистеми з урахуванням її структурних, семантичних, когнітивних і функціональних параметрів; (б) описано специфіку функціонування урологічних термінів у межах різних дискурсивних практик (наукової, клінічної, освітньої), що дало змогу виявити особливості їх прагматичного навантаження; (в) розроблено тематичну класифікацію урологічної термінолексики та системно представлено гіперо-гіпонімічні, синонімічні й антонімічні відношення в межах досліджуваної терміносистеми; (г) встановлено продуктивні словотвірні моделі термінів урології та визначено їхню роль у формуванні сучасного українського медичного лексикону; (г) уперше узагальнено результати аналізу структурно-семантичних типів урологічних термінів у вигляді спеціалізованого термінологічного словника, що має системний і прикладний характер.

Теоретичне значення дисертації зумовлене тим, що її положення: (а) поглиблюють теорію українського термінознавства та медичної лінгвістики, зокрема в аспекті осмислення терміна як результату професійного мислення й когнітивної категорії; (б) уточнюють уявлення про співвідношення терміна і загальноживаного слова, їхні родо-видові зв'язки та особливості семантичної динаміки; (в) розвивають положення теорії медичного дискурсу через детальний опис ролі спеціальної лексики в реалізації комунікативних стратегій «лікар – пацієнт» і «фахівець – фахівець»; (г) сприяють формуванню когнітивно-дискурсивного підходу до вивчення галузевих терміносистем, зокрема урологічної, як відкритих і динамічних лексичних утворень.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в можливості їх використання: (а) у процесі викладання навчальних дисциплін із лексикології, термінознавства, медичної лінгвістики, української мови за професійним спрямуванням у вищих медичних і гуманітарних закладах освіти; (б) у практиці науково-медичного перекладу, підготовки фахових публікацій і стандартизації термінології відповідно до міжнародних класифікацій і рекомендацій; (в) під час укладання галузевих словників, глосаріїв і довідників з урології, а також у роботі з електронними термінологічними базами даних; (г) у діяльності фахівців медичної сфери з метою оптимізації професійної комунікації та підвищення точності використання урологічних термінів у клінічній і науковій практиці.

Особистий внесок здобувача. Дослідження виконане особисто, містить наукові положення, що отримані здобувачем одноосібно й мають конкретне значення для розвитку українського мовознавства. Дослідження відповідає вимогам, висунутим до рівня наукової кваліфікації здобувача відповідно до Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ №341 від 21.03.2022 р., №502 від 19.05.2023 р., №507 від 03.05.2024 р.).

Апробація матеріалів дисертації. Робота має теоретичну та практичну апробацію. Основні наукові результати дисертації висвітлені в 6 наукових (одноосібних) публікаціях: 3 наукові публікації у фахових виданнях України (категорія Б); 3 матеріалів доповідей за результатами участі в міжнародних наукових заходах:

**Статті в наукових виданнях,
включених до переліку фахових видань України:**

1. Пасека А. Кваліфікаційні та диференційні ознаки термінів урології. *Лінгвістичні студії*. 2023. Вип. 45. С. 127–136.
2. Пасека А.О. Морфологічний спосіб творення урологічної термінолексики. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2025. №76. С. 140–144.

3. Пасека А.О. Розвиток української медичної термінології та урологічної термінолексики: основні етапи становлення. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. 2024. Т. 35 (74), №4, Ч. 2. С. 6–13.

Тези:

1. Пасека А. Методи, методики та прийоми студіювання сучасної урологічної термінології в дискурсивних практиках і моделях. *Актуальні питання вивчення германських, романських і слов'янських мов і літератур та методики викладання іноземних мов*: збірник тез доповідей Міжнародної наукової конференції (м. Вінниця, 19-20 червня 2025 року). С. 164–167.
2. Пасека А. Структурно-словотвірні особливості урологічних термінів. *Граматичні читання – XIII*: матеріали Міжнародної науково-теоретичної конференції (м. Вінниця, 15-16 травня 2025 року). С. 85–90.
3. Пасека А.О. Особливості будови багатослівних урологічних термінів. *Філологічні студії, освіта та медіакомунікації: тенденції, виклики, перспективи*: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 27-28 листопада 2025 року). С. 139–142.

Рекомендувати дисертацію Пасеки Андрія Олексійовича на тему «Дискурсивна зумовленість лексичної семантики термінів (на матеріалі сучасної урологічної термінології)» до захисту на підставі п. 5-11 *Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії*, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ №341 від 21.03.2022 р., №502 від 19.05.2023 р., №507 від 03.05.2024 р.) в спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 03 Гуманітарні науки зі спеціальності 035 Філологія.

13 березня 2026 р.

Головуюча на розширеному засіданні
кафедри загального та прикладного
мовознавства і слов'янської філології
від 13 березня 2026 року
кандидат філологічних наук

Дарина ІГНАТЕНКО